

erit? En paupertas ecclesiae latinae, quae virum non reperit summo apostolatu dignum, nisi ad Graecos recurrat. Sed agite, patres, quod libet; ego, et qui mihi credent, in Graecum praesulem nunquam consentiemus » (1).

Πρὸς ἀποτυχίαν τοῦ Βησσαρίωνος συνετέλεσε καὶ ἡ πρόσφατος ἀνάμνησις ἐτέρου Ἑλληνοῦ πάπα, ψεύσαντός τὰς περὶ ἐνώσεως τῶν δύο ἐκκλησιῶν προσδοκίας τῆς ῥωμαϊκῆς αὐτῆς. Φίλαργος ὁ Κρήσιος διεληθὼν τὴν νεότητά του ἐν ἄκρᾳ πενίᾳ, ἐξελέχθη πάπας ὑπὸ τὸ ὄνομα Ἀλεξάνδρου Ε΄. (26 Ἰουνίου 1409) ἐπ' ἐλπίδι ὑπαγωγῆς τῆς Ἀνατολικῆς ἐκκλησίας· ἀλλὰ μετ' οὐ πολὺ ἀπέθανε δηλητηριασθεὶς, ὡς λέγεται, ὑπὸ τοῦ καρδινάλιου Κόσσα, διαδεχθέντος τὸν Ἑλληνα Φίλαργον ἐπὶ τοῦ θρόνου τοῦ Ἁγίου Πέτρου.

Ὁ ἐκλεχθεὶς πάπας Κάλλιστος Γ΄. διετέλεσε τιμῶν καὶ ἄκρως σεβόμενος τὸν Βησσαρίωνα, ὅστις καὶ τὸν κατέπεισε νὰ προκαλέσῃ σταυροφορίαν πρὸς ἀνάκτησιν τῆς Κωνσταντινουπόλεως, ἀποτυχοῦσαν ὅμως ἐνεκα τῶν ἐμφυλίων διενέξεων τῶν εἰς τοῦτο προσκληθέντων ἡγεμόνων. Ὁ Βησσαρίων σταλεὶς πρὸς Ἀλφόνσον βασιλέα τῆς Ἀρραγωνίας, ὑπεδέχθη ὑπὸ τούτου εὐμενέστατα· ὁ δὲ πάπας ἐτίμησεν αὐτὸν τῷ τίτλῳ προστάτου τοῦ τάγματος τῶν Ἐλασσόνων Ἀδελφῶν.

Ἀποθανόντος Καλλίστου (1458) ὁ Αἰνεῖας Σίλβιος ἐγένετο πάπας ὑπὸ τὸ ὄνομα Πίου Β΄. Καὶ πρότερον ἐργασθεὶς πρὸς συγκρότησιν σταυροφορίας κατὰ τῶν Τούρκων, ἅμα ἀνῆλθεν εἰς τὴν ὑψίστην ἐκείνην τοῦ καθολικισμοῦ περιωπῆν, συνεκάλεσε σύνοδον τῶν ἡγεμόνων εἰς Μαντουήν, καθ' ἣν ὁ τε πάπας καὶ ὁ ἐπιστήθιος φίλος τοῦ Βησσαρίων ἡγόρευσαν θαυμασιῶς, ἐξορκίζοντες τοὺς χριστιανοὺς ἡγεμόνας διὰ τὴν σταυροφορίαν, τὴν ὁποίαν καὶ αὔθις ἐματαίωσαν οἱ ἐν Γερμανίᾳ ἐμφύλιοι πόλεμοι. Ὁ Βησσαρίων ἐστάλη ὑπὸ τοῦ ποντίφικος εἰς Γερμανίαν, ἵνα ἐξορκίσῃ τοὺς διαπληκτιζομένους εἰς εἰρήνην, καὶ συνασπισμὸν διὰ τὸν κατὰ τῶν Τούρκων πόλεμον. Ὁ πυρετώδης καρδινάλιος ἐν πρώτοις ἐπορεύθη εἰς Βενετίαν, καὶ συνηγόρησε παρὰ τῇ δημοκρατίᾳ ὑπὲρ τῆς σταυροφορίας· ἐκείθεν, κατὰ Φεβρουάριον, πρὸς οὐδὲν λογιζόμενος παγετοὺς, καὶ βροχὰς, πλημμύρας καὶ τόσους ἄλλους κινδύνους, ὁ ἀκάματος πατριώτης ἐρρίφθη εἰς τὴν Γερμανίαν. Ἐκ Νυρεμβέργης ἀπέστειλεν ἐγκυκλίους προσκαλῶν τοὺς ἡγεμόνας εἰς συνέλευσιν· ἐν τῷ μεταξύ δὲ προσεπάθησε δι' ἐνθέρμων καὶ πολε-

(1) Gobellini, Commentar. Pii papae II, lib. I, σελ. 24.